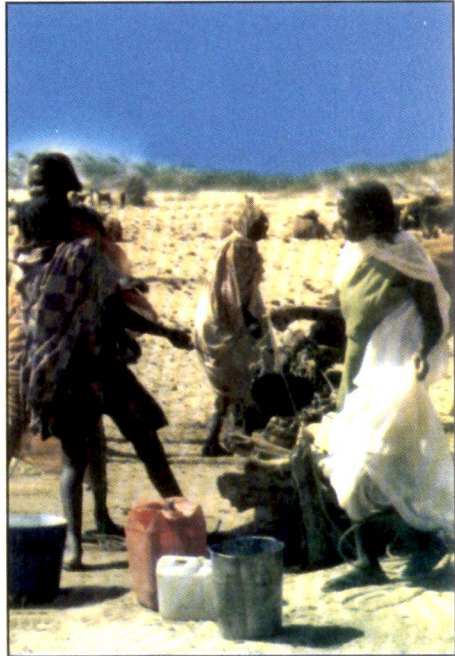


# 2006, ජගත් කාන්තාරකරණ වර්ෂය සමරමු.

එක්සත් ජාතීන්ගේ කාන්තාරකරණය වැලැක්වීමේ සම්මුතිය මගින් 2006 වර්ෂය ජගත් කාන්තාරකරණ වර්ෂය ලෙස නම් කර තිබේ. මෙවර මෙම වර්ෂය සැමරීම සඳහා තේමාව කර ගෙන ඇත්තේ "කාන්තාර සහ කාන්තාරකරණය" (Deserts & Desertification) යන්නයි. 2006 වර්ෂයේ ලෝක පරිසර දිනය සමරන ජුනි 05 වන දින තේමාව වී ඇත්තේ "කාන්තාර හා කාන්තාරකරණය" යන්නයි. වර්තමානයේදී ලොව මුහුණ පා ඇති ප්‍රබලතම පාරිසරික ගැටළුවක් ලෙස මෙය හැඳින්විය හැක. කාන්තාරකරණය යන්න, ශ්‍රී ලංකාවාසී අප හට එතරම් හුරු පුරුදු වචනයක් සේ නොපෙනුනත් වර්තමානයේ දී මෙය ලොව පුරා විද්‍යාඥයින්ගේ හා ලෝක ප්‍රජාවගේ අවධානයට බෙහෙවින් යොමු වී ඇති මාතෘකාවක් බවට පත්වී තිබේ.



කාන්තාරකරණය පිළිබඳ නිර්වචන රාශියක් ඇත. ඒ අතුරින් කීපයක් පහත දැක්වේ.

- "කිසියම් භූමියක පිට විද්‍යාත්මක විභවතාව ක්ෂය වී යාමෙන් අවසානයේ දී කාන්තාර වලට සමාන, වෘක්ෂලතා නොමැති හෝ හීන වෘක්ෂලතා වැස්මක් සහිත තත්ත්වයකට පත්වීමේ ක්‍රියාවලිය"
- "භූමිය මතුපිට පිට විද්‍යාත්මක නිෂ්පාදන හැකියාව අඩු වීමේ ක්‍රියාවලියයි."
- "භූමියේ පිට විද්‍යාත්මක ධාරිතාවය අඩුවීම හා ඒ තුළින් අවසානයේදී කාන්තාර හා සමාන තත්ත්වයක් කරා යාමක්"
- "නියග හා විවිධ මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් තුළින් හෝ ජීවයේ බලපෑමෙන් වියළි / අර්ධ, වියළි / උප ආර්ද්‍ර ප්‍රදේශ නිසරු බවට පත්වීමේ ක්‍රියාවලියක් හෝ දැනටමත් තිබෙන කාන්තාර ප්‍රදේශ පුළුල් වී යාමක්"

කළමනාකාරිත්වයෙන් හා සංරක්ෂණයෙන් තොර භූමි භාවිතය නිසා අක්කර ලක්ෂ සංඛ්‍යාත ප්‍රමාණයක් කාන්තාර බවට පත්වීමේ තර්ජනයක් පවතින බව හඳුනාගෙන ඇත. වර්තමානයේදී හෙක්ටයාර් බිලියන 3.6 ක් කාන්තාරකරණයට ගොදුරු වී ඇති අතර එය මුළු වියළි බිම් ප්‍රමාණයෙන් 70% ක් හෝ ඊට ආසන්න

ප්‍රමාණයකි. එය ලෝකයේ සම්පූර්ණ බිම් ප්‍රමාණයෙන් 1/4 කට ආසන්න වේ. තවද ලෝක ජනගහනයෙන් 1/6 ක් පමණ මෙහි බලපෑමට ලක් වී ඇති අතර 1/4 ප්‍රමාණයක් වාසස්ථාන හා පිටතෝපාය සලසා ගන්නේ මෙම වියළි භූමි ප්‍රදේශ වලිනි.

1968 සිට 1973 දක්වා කාලය තුළ "සහේලියන්" ප්‍රදේශය තුළ ඇති වූ නියගය නිසා මිනිසුන් හට සිදු වූ ව්‍යසනකාරී තත්ත්වයන් නිසා මිනිසුන්ගේ පිවින රැක ගැනීම හා වියළි ප්‍රදේශ සංවර්ධනය යන කරුණු කෙරෙහි ලෝක ප්‍රජාවගේ අවධානය දැකිව යොමුව තිබුණි. 1974 දී, එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය මේ පිළිබඳව විශේෂ අවධානයක් යොමු කරන ලද අතර එමගින් කාන්තාරකරණය වැලැක්වීම හා හානියට පත් වූ ප්‍රදේශ සංවර්ධනය කිරීම සඳහා ලෝක ප්‍රජාවම මැදිහත් වී කටයුතු කලයුතු බවට නිර්දේශ කරන ලදී. කාන්තාරකරණය යන්න ප්‍රධාන වශයෙන්ම ආර්ථික, සාමාජික හා පාරිසරික වශයෙන් බලපාන්නාවූ ගැටළුවක් ලෙසද හඳුනාගෙන තිබේ.

1992 දී රියෝද ජැනයිරෝහිදී එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසරය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ පවත්වනු ලැබූ රියෝ මහිතල සමුළුවේදී කාන්තාරකරණය පිළිබඳව විශේෂ අවධානයක් යොමුකළ අතර ජිකාබද්ධ



නිරසාර සංවර්ධනය තුළින් කාන්තාරකරණය වැළැක්වීම සඳහා ලෝක ප්‍රජාවගේම සහයෝගය අවශ්‍ය යැයි හඳුනා ගන්නා ලදී. ඒ අනුව 1994 ජුනි මස 17 වන දින පැරිසියේදී එක්සත් ජාතීන් විසින් කාන්තාරකරණය වැළැක්වීම පිළිබඳ සම්මුතිය (United Nations Convention to Combat Desertification- UNCCD) පිහිටුවා ගන්නා ලදී. ලෝකයේ කාන්තාරකරණයට අතිශයින් මුහුණ පා සිටින අප්‍රිකානු රටවල් සහ ඉදිරියේදී මුහුණ පෑමට ඉඩ තිබෙන රටවල් 170 කට අධික ප්‍රමාණයක් කාන්තාරකරණය වැළැක්වීමේ අරමුණින් දැනට මෙම සම්මුතියේ සාමාජිකත්වය ලබාගෙන තිබේ. ශ්‍රී ලංකා රජය 1998 දී මෙම සම්මුතියේ පාර්ශවකරුවකු බවට පත්විය. මෙම සම්මුතියේ අඩංගු ක්‍රියාමාර්ග, ප්‍රතිපත්ති හා වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කරවීමේ හා සම්බන්ධීකරණය කිරීමේ නියමු ස්ථානය (Focal Point) ලෙස පරිසර අමාත්‍යාංශය කටයුතු කරනු ලැබේ.

මෙම සම්මුතියට අනුව කාන්තාර ලෙස හඳුනාගෙන ඇති කලාපවලට ශ්‍රී ලංකාව අයත් නොවුවද පුත්තලම හා හම්බන්තොට වැනි වියළි ශුෂ්ක දේශගුණයක් පවතින ප්‍රදේශ ක්‍රමයෙන් කාන්තාරකරණ ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරන බවට හඳුනාගෙන තිබේ. මෙම ප්‍රදේශවල නිතර නිතර නියං තත්ත්ව ඇති වීම, පාංශු බාදනය වැඩි වීම, වන ආවරණය තුනී වීම හා ජෛව විධිත්වය අඩු වීම, පසේ ලවණතාවය වැඩි වීම, ජල හිඟය හා සම්බන්ධිතව කෘෂි නිෂ්පාදනය අඩාල වීම යන කරුණු වලින් ඒ බව පෙනී ගොස් ඇත.

**කාන්තාරකරණය ඇති වීමට හේතු :**

- දැනට පවත්නා කාන්තාරවල දිවා කාලයේ අධික උෂ්ණත්වය, සුළඟ, සුළං බාදනය හා වැලි වැටී ආදිය හේතුවෙන් කාන්තාර අවට ප්‍රදේශ වලට එම තත්ත්වය පැතිරීම හා නියඟ නිතර නිතර ඇතිවීමෙන් ඉඩම් විඤ්චනය.
- ප්‍රමාණය ඉක්මවා තෘණ කැපීම හෝ සතුන්ට කැවීමෙන්, විවිධ ප්‍රදේශවල නිදහස් සත්ත්ව පාලනය හෝ එඬේර ගොවිතැන නිසා ප්‍රමාණය ඉක්මවා සහ අබණ්ඩව තෘණ කැපීමෙන් එහි ශාඛ වැස්ම තුනී වී වැලි ඉතිරි වේ.
- කෘෂි බිම්වල අවශ්‍ය නිසි පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම නොයෙදීම.

- වාර්මාර්ග සහ ඉඩම්වල අක්‍රමවත් ජල කළමනාකරණය (ජලය අනවශ්‍ය ලෙස දිගින් දිගටම රඳා පැවතීමෙන් එම ජලයෙහි ලවණ ඉතිරිව තිබියදී ජලය වාෂ්පීකරණය වේ).
- වනාන්තර ආවරණය ඉවත් කිරීම.
- අධික ජන පීඩනය (ජනගහනය වැඩිවීමෙන් ස්වාභාවික සම්පත් ප්‍රමාණය ඉක්මවා භාවිතා වේ).
- කර්මාන්ත සඳහා වෘක්ෂලතා කපා හෙළීම.
- වගා බිම් අක්‍රමවත් ලෙස පුළුල් කිරීම හා සැලසුම් රහිත සංවර්ධන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම.(අසාර්ථක සැලසුම් නිසා හුම් භානියක් සිදු වේ.)
- මිනිතලය උණුසුම් වීම හා එහි ප්‍රතිඵලවල බලපෑම.
- සංවර්ධිත රටවල තෘණ තලාවන් වෙතට සහි අන්තයන්හි පැමිණෙන පිරිස් වලින් සිදුවන හානි විශේෂයෙන්ම රටි ධාවනය නිසා ( පාංශු බාදනය, පසේ ව්‍යුහය වෙනස් වීම, ශාක විනාශය ආදිය කාන්තාරකරණයට මග පාදයි)

කාන්තාරකරණයෙහි ලක්ෂණ ප්‍රධාන වශයෙන් කාණ්ඩ 3ක් යටතේ හඳුන්වා දිය හැකිය. එය භෞතික, සාමාජික හා ආර්ථික වශයෙන් වර්ගීකරණය කල හැක.

**ප්‍රධාන භෞතික ලක්ෂණ**

- පාංශු පරිභානිය
- වැලි වැටී හෝ වැලිතලාවන්ගේ ආක්‍රමණය
- වර්ෂා පෝෂිත භූමිය හීන වී යාම
- වාරි ඉඩම් වල ලවණතාව වර්ධනය වීම
- වගා ප්‍රදේශ හා මහා මාර්ග දුපිල්ලෙන් වැසී යාම
- ජලාශ හා ජල මාර්ගවල අවසාදිත තැන්පත් වීම
- වර්ෂාව අඩු වීම / නියඟ අධික වීම
- ආර්ඳතාවය, භූතල හා භූ මතුපිට ජලය අඩු වීම
- වනාන්තර වැස්ම අඩු වීම
- ජෛව විවිධත්වය අඩු වීම

**සාමාජික ලක්ෂණ**

- විවිධ ලෙඩ රෝග ව්‍යාප්තිය
- භෞතික පිටත තත්ත්වයේ ගුණාත්මක භාවය අඩු වීම.



- සමාජ සාරධර්ම පිරිහීම.
- වාර්ගික/ප්‍රදේශ ගැටුම් ඇති වීම.
- අස්ථානගත ජන සංඛ්‍යා වැඩි වීම, සංක්‍රමණ සිදු වීම.

**ආර්ථික ලක්ෂණ**

- ඒක පුද්ගල ආදායම අඩු වේ.
- පුද්ගල හා රාජ්‍ය ණය වැඩි වේ.
- පොදු පහසුකම් පිරිහීමට ලක් වේ.

**කාන්තාරකරණයේ බලපෑම්**

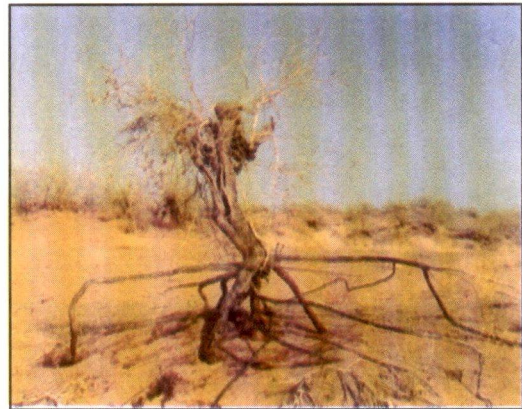
- හුමයේ ඵලදායීතාවය ශීඝ්‍ර ලෙස අඩු වීම.
- ජනගහන වර්ධනයට සාපේක්ෂව පරිහරණය කළ හැකි ඉඩම් ප්‍රමාණය අඩු වේ.
- හෙක්ටයාර මිලියන 20 තරම් විශාල ඉඩම් ප්‍රමාණයක් වසරකට විවිධ මට්ටම් වල කාන්තාරකරණයට ගොදුරු වේ.
- ලොව මුදු ඉඩම් ප්‍රමාණයෙන් 35% ක කාන්තාරකරණයේ බලපෑම් දක්නට ඇත.
- ජෛව විවිධත්වය අඩු වන අතර පාංශු බාදන ශ්‍රේණි යයි.
- උෂ්ණත්වය ඉහළ යාමත් , පාරිසරික සමතුලිතතාව බිඳ වැටීමත් සිදු වේ.
- සාමාජික ප්‍රශ්න හා ගැටුම් ඇති වී ඒවා ලොව අන් රටවලටද බලපෑම.
- ප්‍රාග්ධන හානි සිදු වේ.

පරිසර අමාත්‍යාංශය ඇතුළු පරිසරය හා සම්බන්ධ අනිකුත් ආයතන සියල්ල, පාංශු ජල සංරක්ෂණ ක්‍රම ව්‍යාප්ත කිරීම, වනාන්තර ආරක්ෂා කිරීම මෙන්ම වන ආවරණය වැඩි කිරීම, ජල සම්පත් කළමනාකරණ ක්‍රියා මාර්ග අනුගමනය කිරීම හා ජනතාව මේ සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් කිරීම තුළින් යම් තරමකට හෝ ශ්‍රී ලංකාවේදී විශ්ලි බිම් ඇතිවීමට ඇති ඉඩකඩ අසුරාලමින් පරිසර සංරක්ෂණය සඳහා විවිධ වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි.

2006 වර්ෂයේදී ජගත් කාන්තාරකරණය සැමරීම සඳහා පරිසර අමාත්‍යාංශය විවිධ වැඩසටහන් රැසක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලාපොරොත්තු වන අතර පුත්තලම, හම්බන්තොට හා අනුරාධපුර යන දිස්ත්‍රික්කයන්හි හානියට ලක් වූ වැව් පෝෂක ප්‍රදේශ සංවර්ධනය කිරීමද මේ අතරින් කැපී පෙනෙන

වැඩසටහන් වේ. දැනටමත් අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ හදුනාගත් හානියට ලක් වූ වැව් පෝෂක ප්‍රදේශ 6ක් සංවර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු ආරම්භ කර තිබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්ලි බිම් ඇතිවීම වැළැක්වීමට අවශ්‍ය යම් යම් පියවර පරිසර අමාත්‍යාංශ හා පරිසර සංරක්ෂණය හා සම්බන්ධ අනිකුත් ආයතන මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබුවද එය, එම ආයතනයන් හට තනිවම කළ හැක්කක් නොවේ. එහෙයින් ශ්‍රී ලංකාවාසීන්ද කාන්තාරකරණයට එරෙහිව ක්‍රියා මාර්ග ගතයුතු කාලය මෙන්ම පරිසරය පිළිබඳව



වැඩිපුර අවධානය යොමුකළ යුතු කාලය එළඹ තිබෙන බැවින් අප රටේදී විශ්ලි බිම් ඇතිවීම වලකාලමින් සුවදායී පරිසරයක් ගොඩනැංවීම සඳහා අවධානය යොමු කිරීම ඔබ අප සැමගේම යුතුකම වන්නේය.

**එ.ජී ආර්.එස්.ගේ බක්මිදෙණිය  
පරිසර කළමනාකරණ නිලධාරී  
ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණ අංශය  
පරිසර අමාත්‍යාංශය**